

„APUS DE SOARE”

de B. Șt. Delavrancea

Permanent actuală, piesa lui Delavrancea *Apus de soare* nu încetează să ne emoționeze, oricât am cunoaște-o din lecturi și montări anterioare. Flacăra patriotismului ce-i încălzește replicile rămîne mereu vie. Întreaga compoziție dramatică susține și se susține în dimensiunile lăuntrice ale lui Ștefan, copleșitor prin semnificațiile ce le întruchipează. După cum observa și Caragiale la premiera din 1909, în piesă „sînt adunate și coordonate armonice toate elementele acelei prodigioase figuri istorice și a mîndrei sale epoci de eroism”.

Pentru George Calboreanu, rolul lui Ștefan Vodă nu mai are taine. Actorul știe să exprime marea dragoste de țară a domnitorului preocupat pînă în ultima clipă de soarta Moldovei, grăbindu-și într-un fel sfîrșitul, cînd, după operație, se ridică pentru a-l pedepsi pe urzitorul Ulea. Abia după ce a împlinit legea, Ștefan poate muri murmurînd și atunci: „Moldova”. Vîrsta înaintată nu i-a tocit voința, nici nu i-a micșorat vigoarea minții. Uneori are o simplitate țărănească, o „filozofie” proprie țaranului nostru în fața durerilor, a bolii și morții; altă dată, o blîndețe de părinte care nu-și ascunde și nu-și drămuiește sentimentele, cu vorbe de duh și alintare, cu șirelicuri duioase, pentru ca, în momentele cînd își înfruntă adversarii, să pară un leu dezlănțuit, cu pletele albe zburlite. Dar în orice ipostază, în oricare din fațetele acestei personalități, Calboreanu ne comunică, limpede și profund totodată, integritatea și noblețea umană a voievodului. Este una dintre cele mai importante realizări interpretative din cariera actorului (dacă nu cea mai importantă) și măiestria mijloacelor sale scenice a căpătat o strălucire și o consistență unică. Încruntarea unei priviri se destramă în căldura și bunătața discuțiilor „casnice”; de la netezimea hotărîrilor dornice de dreptate, trece la izbucnirile patetice, furibunde împotriva celor ce uită de țară. G. Calboreanu are arta (și știința) crescîndoului, care nu devine

George Calboreanu (Ștefan Vodă)

scoap din sine, nu-și pierde nici un moment punctul de plecare, nu-și rupe rădăcinile, și de aceea traiectoria rolului se conturează aproape palpabil, cu o mare intensitate emoțională.

Spectacolul rămâne de o memorabilă valoare — datorită creației unuia dintre cei mai mari actori ai noștri — rezultatul unei gândiri și munci de o viață. Regizorul Sică Alexandrescu a realizat spectacolul în jurul acestei creații perfecte. Eliminând ceea ce ar fi fost balast, desuet din jocul actorilor, căutând cu perseverență firescul (bineînțeles adecvat gradului de dramatism al fiecărui moment) și limpezimea semnificațiilor, regia a decantat emoția artistică. Scenograful Mircea Marosin e autorul decorului, un decor luminos, cu pete calde de culoare, cu suprafețe de sugestie poetică. Elementele arhitectonice ale vremii au fost presărate cu economie, decorul având secretul de a se „absorbi” în lumina spațiului de joc în care se profilează personajele (și se irizează albul transparent al frumoaselor costume femeiești). Un alt merit al regiei este de a fi făcut două încercări îndrăznețe. Carmen Stănescu apare în Doamna Maria, rol de o fac-

tură neobișnuită pentru experiența de până acum a actriței. Cealaltă îndrăzneață regizorală este lansarea pe scena Naționalului, într-un rol de prim-plan, a unei tinere debutante, Valeria Marian (studentă la Institutul de teatru). Rolul Oanei a avut în ea o interpretă care, credem, ne va prilejui și alte surprize plăcute după terminarea studiilor. Nu putem omite pe ceilalți actori care au contribuit cu dăruire și devotament la realizarea acestui spectacol valoros și, dacă nu-i loc să-i cităm pe toți, să-i amintim măcar pe N. Brancomir, Matei Alexandru, N. Gr. Bălănescu, Gh. Cozorică, Mihai Fotino, Valeria Seciu, Simona Bondoc, Adela Mărculescu, Eugenia Dragomirescu, Didona Popescu, Alexandra Polizu...

Un spectacol cu o asemenea piesă clasică nu poate fi decît o școală, totdeauna utilă tinerilor interpreți, mai ales cînd alături de ei, împreună cu ei, unul dintre valoroșii noștri actori aflați la maturitatea artei realizează una dintre memorabilele sale creații.

Ion Cazaban

TEATRUL „LUCIA STURDZA BULANDRA”

PRIVEȘTE ÎNAPOI CU MÎNIE

de John Osborne

E un fapt: uneori e nevoie de ani pentru ca piese „cap de școală”, care au însemnat un reviriment în preocupările și în structura teatrului contemporan, dobîndind recunoașterea unanimă, să ajungă să fie jucate și la noi. E cazul dramaturgiei lui Eugen Ionescu, sau al necunoscuților, pentru publicul românesc, Beckett, Albee, Pinter; și (ca două excepții: la Satu Mare și Tg. Mureș) e și cazul piesei *Privește înapoi cu mînie*, ce sosește la întîlnirea cu același public cu o întîrziere de exact un deceniu.

Dar să lăsăm deocamdată deoparte acest mai vechi subiect de discuție, ale cărui cauze sînt destul de bine cunoscute, și să exclamăm: „mai bine mai tîrziu decît niciodată!”. Cu atît mai mult cu cît, în contextul acestui început de stagiune, alegerea Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra” procură reale satisfacții: ea reprezintă reafirmarea consecventă a orientării spre un teatru viguros, realist, construit pe confruntări deschise, pe conflicte grave, cu o „miză” importantă din punct de vedere social și uman și bine împlîntat în timp și în spațiu. Chiar considerată în sine, desprinsă din complexul atmosferă-moment pe care-l reflectă și de întregul curent artistic a cărui izbucnire a catalizat-o, *Privește înapoi cu mînie* rămîne o pagină de literatură tulburătoare prin densitatea adevărului de viață pe care-l conține, una dintre acele opere care, reluate după un număr de ani, sînt capabile să-și descopere alte „puncte de